

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 4 września 2014 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Współpraca sądowa w sprawach cywilnych —
Postępowanie upadłościowe — Pojęcie „oddziału” — Grupa spółek — Oddział — Prawo wszczęcia
wtórnego postępowania upadłościowego — Kryteria — Osoba uprawniona do wystąpienia z wnioskiem
o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego

W sprawie C-327/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez Cour d'appel de Bruxelles (Belgia) postanowieniem z dnia 7 czerwca
2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 czerwca 2013 r., w postępowaniu:

Burgo Group SpA

przeciwko

Illochroma SA, w stanie likwidacji,

Jérôme’owi Theettenowi, działającemu w charakterze syndyka masy upadłości Illochromy SA,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger (sprawozdawca) i S. Rodin,
sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: L. Carrasco Marco, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 2 kwietnia 2014 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Burgo Group SpA, przez adwokatów R. Huberty’ego oraz S. Voisin,
- w imieniu Illochromy SA, w stanie likwidacji, oraz J. Theetena, działającego w charakterze syndyka
masy upadłości Illochromy SA, przez adwokata J.E. Kuntza,
- w imieniu rządu belgijskiego przez M. Jacobs oraz L. Van den Broeck, działające w charakterze
pełnomocników, wspierane przez adwokata F. Gosselina,

* Język postępowania: francuski.

- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzega oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu rządu greckiego przez M. Germani, działającą w charakterze pełnomocnika,
 - w imieniu rządu hiszpańskiego przez J. Garcíę-Valdecasas Dorrego, działającą w charakterze pełnomocnika,
 - w imieniu rządu polskiego przez B. Czech oraz M. Arciszewskiego, działających w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Wilderspina, działającego w charakterze pełnomocnika,
- podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3, 16 i 27–29 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160, s. 1, zwanego dalej „rozporządzeniem”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Burgo Group SpA (zwaną dalej „spółką Burgo Group”) a Illochromą SA (zwaną dalej „Illochromą”), w stanie likwidacji, oraz J. Theettenem, działającym w charakterze syndyka masy upadłości Illochromy, w przedmiocie wszczęcia w Belgii wtórnego postępowania upadłościowego (zwanego dalej „postępowaniem wtórnym”) w odniesieniu do majątku Illochromy.

Ramy prawne

- 3 Motywy 11, 12 oraz 17–19 rozporządzenia stanowią:
 - „(11) Niniejsze rozporządzenie uznaje fakt, że wskutek istotnych różnic w prawie materialnym nie byłoby praktyczne wprowadzenie jednolitego i uniwersalnego postępowania upadłościowego, które znalazłoby zastosowanie na obszarze całej Wspólnoty. Stosowanie bez wyjątku prawa państwa wszczęcia postępowania prowadziłyby wobec powyższego często do trudności [...]. Niniejsze rozporządzenie powinno uwzględnić to [...]. [O]bok [uniwersalnego] głównego postępowania upadłościowego [zwanego dalej »postępowaniem głównym«] powinny być dopuszczalne także krajowe postępowania obejmujące jedynie majątek znajdujący się w państwie ich wszczęcia.
 - (12) [...] W celu ochrony różnych interesów rozporządzenie pozwala na wszczęcie równoległe z postępowaniem głównym [postępowania wtórnych]. [Postępowanie wtórne] może zostać wszczęte w państwie członkowskim, w którym dłużnik ma swój oddział [...].
 - [...]
 - (17) Przed wszczęciem [postępowania głównego] prawo do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego w państwie członkowskim, w którym dłużnik ma oddział, powinno być ograniczone do miejscowych wierzycieli oraz wierzycieli miejscowego oddziału, względnie do przypadków, w których prawo państwa członkowskiego, w którym dłużnik posiada

główny ośrodek swojej podstawowej działalności, nie dopuszcza wszczęcia [postępowania głównego]. Powodem tego zawężenia jest potrzeba ograniczenia do niezbędnego minimum przypadków składania wniosków o wszczęcie postępowania ubocznego przed wszczęciem [postępowania głównego]. W przypadku wszczęcia [postępowania głównego] postępowanie uboczne staje się postępowaniem wtórnym.

- (18) Po wszczęciu [postępowania głównego] niniejsze rozporządzenie nie ogranicza prawa do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego w państwie członkowskim, w którym dłużnik ma oddział. Zarządca w postępowaniu głównym lub każda inna osoba uprawniona przez prawo wewnętrzne odpowiedniego państwa członkowskiego może wnosić o wszczęcie postępowania wtórnego.
- (19) Oprócz ochrony miejscowych interesów [postępowanie wtórne] może służyć także innym celom. Sytuacja taka może zaistnieć wtedy, gdy majątek dłużnika jest zbyt złożony, aby zarządzać nim w całości, albo gdy różnice w właściwych systemach prawnych są tak duże, że mogą się pojawić trudności związane z rozszerzeniem skutków wynikających z prawa państwa wszczęcia postępowania na inne państwa, w których znajduje się majątek. Z tego powodu zarządca w postępowaniu głównym może złożyć wniosek o wszczęcie postępowania wtórnego, jeżeli wymaga tego skuteczne zarządzanie masą”.

4 Artykuł 2 tego rozporządzenia, zatytułowany „Definicje”, przewiduje:

„Dla celów niniejszego rozporządzenia:

[...]

- h) »oddział« oznacza każde miejsce wykonywania działalności, w którym dłużnik wykonuje działalność gospodarczą niemającą charakteru tymczasowego, przy wykorzystaniu zasobów ludzkich i majątkowych”.

5 Artykuł 3 rozporządzenia, zatytułowany „Jurysdykcja”, stanowi:

„1. Sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego. W przypadku spółek i osób prawnych domniemywa się, że głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności jest siedziba określona w statucie, chyba że zostanie przeprowadzony dowód przeciwny.

2. Jeżeli dłużnik ma główny ośrodek swojej podstawowej działalności na terytorium państwa członkowskiego, sądy innego państwa członkowskiego są uprawnione do wszczęcia postępowania upadłościowego tylko wtedy, gdy dłużnik ma na jego terytorium swój oddział. Skutki tego postępowania są ograniczone do majątku dłużnika znajdującego się na terytorium tego ostatniego państwa członkowskiego.

3. W przypadku wszczęcia postępowania upadłościowego zgodnie z ust. 1 każde postępowanie wszczęte później na podstawie ust. 2 stanowi [postępowanie wtórne] [...]. Postępowanie to musi być postępowaniem likwidacyjnym.

4. Przed wszczęciem [postępowania głównego] zgodnie z ust. 1 postępowanie uboczne, określone w ust. 2, może zostać wszczęte jedynie w następujących przypadkach:

[...]

- b) w razie złożenia wniosku o wszczęcie postępowania ubocznego przez wierzyciela posiadającego miejsce zamieszkania, miejsce zwykłego pobytu lub siedzibę w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się odpowiedni oddział dłużnika lub którego wierzytelność powstała w związku z działalnością tego oddziału”.
- 6 Zgodnie z art. 16 ust. 1 tego rozporządzenia „[w]szczęcie postępowania upadłościowego przez sąd państwa członkowskiego właściwy zgodnie z art. 3 podlega uznaniu we wszystkich pozostałych państwach członkowskich z chwilą, gdy orzeczenie stanie się skuteczne w państwie wszczęcia postępowania”.
- 7 Artykuł 27 rozporządzenia, zatytułowany „Wszczęcie postępowania”, przewiduje:
„W przypadku wszczęcia przez sąd państwa członkowskiego postępowania określonego w art. 3 ust. 1 i uznania go w innym państwie członkowskim (postępowanie główne) sąd tego innego państwa członkowskiego, właściwy zgodnie z art. 3 ust. 2, może wszcząć [postępowanie wtórne] [...], nie badając przy tym w tym innym państwie członkowskim niewypłacalności dłużnika [...]. Jego skutki ograniczają się do majątku dłużnika znajdującego się na terytorium tego innego państwa członkowskiego”.
- 8 Artykuł 28 rozporządzenia, zatytułowany „Prawo właściwe”, stanowi:
„Jeżeli niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, [postępowanie wtórne] podlega prawu państwa członkowskiego, na terytorium którego zostało ono wszczęte”.
- 9 Artykuł 29 rozporządzenia, zatytułowany „Prawo zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania”, stanowi:
„Wniosek o wszczęcie [postępowania wtórnego] mogą zgłosić:
a) zarządca w postępowaniu głównym;
b) każda inna osoba lub organ uprawniony do zgłoszenia wniosku zgodnie z prawem państwa członkowskiego, na którego terytorium wnosi się o wszczęcie [postępowania wtórnego]”.
- 10 Artykuł 40 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi:
„Niezwłocznie po wszczęciu postępowania upadłościowego w państwie członkowskim właściwy sąd tego państwa lub powołany przez ten sąd zarządca powiadamiają znanych wierzycieli, których miejsce zwykłego pobytu, miejsce zamieszkania lub siedziba znajdują się w innych państwach członkowskich”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 11 W dniu 21 kwietnia 2008 r. tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoing (sąd gospodarczy w Roubaix-Tourcoing, Francja) wszczął postępowanie naprawcze (redressement judiciaire) względem wszystkich spółek grupy Illochroma, w tym Illochromy, z siedzibą w Brukseli (Belgia), i powołał mecenasa J. Theettna w charakterze pełnomocnika (mandataire). W dniu 25 listopada 2008 r. ten sam sąd gospodarczy wszczął względem Illochromy postępowanie likwidacyjne i tym razem powołał mecenasa J. Theettna w charakterze syndyka (liquidateur).
- 12 Spółka Burgo Group, z siedzibą w Altavilla-Vicentina-Vicenza (Włochy), jest wierzycielem Illochromy z tytułu niezapłaconej dostawy towarów. W dniu 4 listopada 2008 r. spółka Burgo Group zgłosiła mecenasowi J. Theettenowi wierzytelność w wysokości 359 778,48 EUR.

- 13 Pismem z dnia 5 listopada 2008 r. mecenas J. Theetten poinformował spółkę Burgo Group, że nie może uwzględnić tego zgłoszenia wierzytelności, gdyż było ono spóźnione.
- 14 W dniu 15 stycznia 2009 r. spółka Burgo Group wystąpiła z wnioskiem o wszczęcie względem Illochromy postępowania wtórnego przed tribunal de commerce de Bruxelles (Belgia). Po tym jak wniosek ten został oddalony w pierwszej instancji, spółka Burgo Group wniosła środek odwoławczy do sądu odsyłającego, cofając swój pierwotny wniosek.
- 15 Sąd odsyłający zauważa w tej kwestii, że rozporządzenie definiuje „oddział” jako każde miejsce, w którym dłużnik wykonuje działalność gospodarczą niemającą charakteru tymczasowego, przy wykorzystaniu zasobów ludzkich i majątkowych, co w przekonaniu tego sądu ma miejsce w niniejszej sprawie. Illochroma jest bowiem spółką prawa belgijskiego mającą dwa zakłady w Belgii, właścicielem nieruchomości, nabywa towary i dokonuje ich dalszej sprzedaży oraz zatrudnia pracowników.
- 16 Druga strona postępowania głównego twierdzi jednak, że jako iż Illochroma ma siedzibę statutową w Belgii, nie można uważać jej za oddział w rozumieniu rozporządzenia. Uważa ona, że postępowanie wtórne jest zastrzeżone dla oddziałów nieposiadających osobowości prawnej.
- 17 Zdaniem sądu odsyłającego zgodnie z literą prawa belgijskiego mającego zastosowanie w niniejszej sprawie każdy wierzyciel, nawet mający siedzibę poza Belgią, może wystąpić z wnioskiem o wszczęcie postępowania upadłościowego względem swojego niewypłacalnego dłużnika przed belgijskim sądem. Illochroma twierdzi jednakże, że prawo to jest zastrzeżone dla wierzycieli mających siedzibę w państwie członkowskim sądu, do którego wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego, ponieważ jedynym celem tego postępowania jest ochrona interesów miejscowych.
- 18 W końcu sąd odsyłający zauważa, że rozporządzenie nie precyzuje, czy stworzona osobom wymienionym w art. 29 tego aktu możliwość wniesienia w państwie członkowskim, w którym znajduje się oddział, o wszczęcie postępowania wtórnego jest prawem, które powinno zostać uznane przez właściwy sąd, bądź czy sąd ten dysponuje możliwością dokonania oceny celowości uwzględnienia tego wniosku, w szczególności z punktu widzenia ochrony interesów miejscowych.
- 19 W powyższych okolicznościach Cour d’appel de Bruxelles postanowił zawiesić postępowanie i przedłożyć Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:

„Czy rozporządzenie [...], a w szczególności jego art. 3, 16, 27–29, należy interpretować w ten sposób, że:

- 1) »oddział«, o którym mowa w art. 3 [ust. 2], należy rozumieć jako oddział dłużnika [w znaczeniu wyodrębnionej i samodzielnej organizacyjnie jednostki przedsiębiorstwa pozbawionej własnej osobowości prawnej (succursale)], względem którego wszczęto postępowanie główne i sprzeciwia się [...] temu, by w ramach jednoczesnego postawienia w stan likwidacji szeregu spółek należących do tej samej grupy spółki te mogły być przedmiotem postępowania wtórnego w państwie, w którym mają siedzibę, ze względu na to, że mają osobowość prawną;
- 2) osoba lub organ uprawniony do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego powinna mieć miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium [w obszarze właściwości] sądu państwa członkowskiego, do którego sądu wniesiono o wszczęcie tego postępowania, czy też prawo to powinno być zastrzeżone dla wszystkich obywateli Unii, jeżeli wykażą oni istnienie więzi prawnej z danym oddziałem; i
- 3) ponieważ główne postępowanie upadłościowe jest postępowaniem likwidacyjnym, wszczęcie [postępowania wtórnego] względem danego oddziału może zostać zarządzone, tylko gdy spełnia kryteria celowości pozostawione do oceny sądu państwa członkowskiego, przed którym wszczęto postępowanie wtórne [wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego]?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 20 Poprzez swoje pytanie pierwsze sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy art. 3 ust. 2 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że w ramach postawienia spółki w stan likwidacji w państwie członkowskim innym aniżeli państwo, w którym ma ona swoją siedzibę, spółka ta może być również przedmiotem postępowania wtórnego w innym państwie członkowskim, w którym ma ona swoją siedzibę i w którym ma osobowość prawną.
- 21 Spółka Burgo Group, rządy niemiecki, grecki, hiszpański i polski oraz Komisja Europejska twierdzą, że w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym przepisy rozporządzenia nie stoją na przeszkodzie wszczęciu postępowania wtórnego.
- 22 Spółka Burgo Group uważa w szczególności, że definicja pojęcia „oddziału” zawarta w art. 2 lit. h) rozporządzenia jest jasna i nie odnosi się ani do pojęcia „oddziału [w znaczeniu wyodrębnionej i samodzielnej organizacyjnie jednostki przedsiębiorstwa pozbawionej własnej osobowości prawnej (succursale)]”, ani do pojęcia „osobowości prawnej”. Ponadto brzmienie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nie stoi w jej przekonaniu na przeszkodzie temu, aby postępowanie wtórne zostało wszczęte względem osoby prawnej, której siedziba znajduje się na tym samym terytorium co jednostka organizacyjna przedsiębiorstwa uzasadniająca właściwość sądu, do którego wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego, jeżeli tylko zostanie ustalone, że główny ośrodek podstawowej działalności tej osoby prawnej znajduje się w innym państwie członkowskim.
- 23 Druga strona postępowania głównego podnosi natomiast, że Illochroma nie ma „oddziału” w Belgii. Illochroma jest osobą prawną prawa belgijskiego, a więc w Belgii możliwe byłoby w jej przekonaniu jedynie wszczęcie względem niej postępowania głównego, gdyby postępowanie to nie zostało już wszczęte we Francji, gdzie znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności tej spółki.
- 24 Rząd belgijski dodaje, że wszczęcie postępowania głównego we Francji stanowi błąd, ponieważ główny ośrodek podstawowej działalności Illochromy znajduje się w Belgii.
- 25 Na rozprawie rząd polski podkreślił, że jeżeli art. 3 ust. 2 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, iż umożliwi on w sytuacji takiej jak w postępowaniu głównym wszczęcie postępowania wtórnego, to należy czuwać nad tym, by główny ośrodek podstawowej działalności spółki został ustalony ściśle w oparciu o kryteria określone przez Trybunał w wyroku Eurofood IFSC (C-341/04, EU:C:2006:281).
- 26 W kwestii tej należy przypomnieć, że zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia właściwe dla wszczęcia postępowania głównego są sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika.
- 27 W tym kontekście na mocy art. 16 ust. 1 rozporządzenia postępowanie główne wszczęte w danym państwie członkowskim podlega uznaniu we wszystkich pozostałych państwach członkowskich, z chwilą gdy jego wszczęcie stanie się skuteczne w państwie wszczęcia postępowania. Zasada ta implikuje, że sądy pozostałych państw członkowskich uznają orzeczenie sądu o wszczęciu postępowania upadłościowego bez możliwości badania oceny jurysdykcji dokonanej przez pierwszy sąd (wyrok Bank Handlowy i Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 Z tego wynika, że decyzja sądu państwa członkowskiego o wszczęciu postępowania głównego względem będącej dłużnikiem spółki oraz stwierdzenie, przynajmniej domyślne, iż główny ośrodek podstawowej działalności tej spółki znajduje się w tym państwie, nie mogą co do zasady być kwestionowane przez sądy innych państw członkowskich.

- 29 Jeżeli chodzi o główny ośrodek podstawowej działalności, art. 3 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia przewiduje, że w przypadku spółek i osób prawnych domniemywa się, iż głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności jest siedziba określona w statucie, chyba że zostanie przeprowadzony dowód przeciwny. Z samego brzmienia tego przepisu wynika więc, że dla celów stosowania tego rozporządzenia główny ośrodek podstawowej działalności spółki może nie pokrywać się z jej siedzibą określoną w statucie.
- 30 Ponadto należy przypomnieć, że na mocy motywu 18 rozporządzenia po wszczęciu postępowania głównego rozporządzenie nie ogranicza prawa do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego w państwie członkowskim, w którym dłużnik ma oddział. I tak, art. 3 ust. 2 rozporządzenia przewiduje, że w takim przypadku sądy innego państwa członkowskiego są uprawnione do wszczęcia postępowania wtórnego tylko wtedy, gdy dłużnik ma swój oddział na terytorium tego innego państwa członkowskiego.
- 31 Jeżeli chodzi w tym kontekście o pojęcie „oddziału”, zostało ono zdefiniowane w art. 2 lit. h) rozporządzenia jako „każde miejsce wykonywania działalności, w którym dłużnik wykonuje działalność gospodarczą niemającą charakteru tymczasowego, przy wykorzystaniu zasobów ludzkich i majątkowych”. Jednakże, jak orzekł już Trybunał, „fakt, że wskazana definicja wiąże wykonywanie działalności ekonomicznej [gospodarczej] z zasobami ludzkimi, wykazuje, że konieczne jest wystąpienie minimum organizacji i pewnej stabilności oraz że z powyższego wynika a contrario, iż samo istnienie odrębnych składników majątku lub kont bankowych zasadniczo nie odpowiada wymogom kwalifikacji jako »oddział«” (wyrok Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671, pkt 62).
- 32 Tymczasem bezsporne jest, że definicja zawarta w art. 2 lit. h) rozporządzenia nie zawiera żadnego odniesienia do statutowej siedziby będącej dłużnikiem spółki ani do formy prawnej odnośnego miejsca wykonywania działalności. Nie wyklucza więc ona z punktu widzenia swojego brzmienia, że dla celów tego przepisu oddział może posiadać osobowość prawną i znajdować się w państwie członkowskim, w którym spółka ta ma swoją siedzibę, pod warunkiem że spełnia on wymogi przewidziane w tym przepisie.
- 33 Wykładnia ta znajduje również oparcie w przewidzianych w szczególności w art. 29 lit. b) rozporządzenia celach związanych z możliwością złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego.
- 34 Motyw 11 rozporządzenia stanowi bowiem, że „wskutek istotnych różnic w prawie materialnym nie byłoby praktyczne wprowadzenie jednolitego i uniwersalnego postępowania upadłościowego, które znalazłoby zastosowanie na obszarze całej Wspólnoty” oraz że „[s]tosowanie bez wyjątku prawa państwa wszczęcia postępowania prowadziłyby wobec powyższego często do trudności”, i w końcu że rozporządzenie to powinno uwzględnić w szczególności „także krajowe postępowania obejmujące jedynie majątek znajdujący się w państwie ich wszczęcia”. Także motyw 12 rozporządzenia precyzuje, że wszczęcie postępowania wtórnego jest dopuszczalne w szczególności „w celu ochrony różnych interesów”, a motyw 19 rozporządzenia dodaje, że oprócz ochrony miejscowych interesów postępowania wtórne mogą służyć także „innym celom”.
- 35 Z tego względu, jeżeli pojęcie „oddziału” należałoby interpretować w ten sposób, że nie może ono obejmować miejsca wykonywania działalności przez będącą dłużnikiem spółkę, które to miejsce spełnia wymogi wyraźnie przewidziane w art. 2 lit. h) rozporządzenia i znajduje się na terytorium państwa członkowskiego, w którym znajduje się statutowa siedziba tej spółki, to „miejscowe interesy”, w szczególności interesy wierzycieli mających siedzibę w tym państwie członkowskim, zostałyby pozbawione ochrony przewidzianej przez rozporządzenie w formie wszczęcia w tym państwie członkowskim postępowania wtórnego.

- 36 W kwestii tej należy sprecyzować, że po pierwsze, o ile ochrona miejscowych wierzycieli nie jest co prawda jedynym celem realizowanym przez możliwość złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego, o tyle jednak wykładnia taka jak przywołana w punkcie poprzednim byłaby w oczywisty sposób niezgodna z tym istotnym celem rozporządzenia, tym bardziej że, ogólnie rzecz biorąc, wydaje się prawdopodobne, iż „miejscowe” interesy zasługujące na ochronę przyznaną przez przepisy rozporządzenia materializują się właśnie w państwie członkowskim, w którym znajduje się statutowa siedziba odnośnej spółki będącej dłużnikiem, i to nawet w sytuacji, gdy główny ośrodek podstawowej działalności tej spółki znajduje się w innym państwie członkowskim.
- 37 Interesy te mogą bowiem występować w szczególności na płaszczyźnie uzasadnionych oczekiwań wierzyciela w zakresie możliwości dochodzenia realizacji prawa rzeczowego na składnikach majątku dłużnika należących do odnośnego oddziału lub w zakresie skorzystania z innych uprzywilejowań, zgodnie z przepisami obowiązującymi w państwie członkowskim, w którym oddział ten się znajduje, które to przepisy są dla wierzyciela przewidywalne w momencie nawiązania stosunków handlowych z dłużnikiem.
- 38 Po drugie, wykładnia taka jak zaproponowana w pkt 35 niniejszego wyroku mogłaby spowodować dyskryminację wierzycieli z siedzibą w państwie członkowskim, w którym będąca dłużnikiem spółka ma swoją statutową siedzibę, w stosunku do, w szczególności, wierzycieli z siedzibą w innych państwach członkowskich, w których w odnośnym wypadku znajdują się inne oddziały dłużnika.
- 39 W tej sytuacji na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 3 ust. 2 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że w ramach postawienia spółki w stan likwidacji w innym państwie członkowskim aniżeli państwo, w którym ma ona swoją siedzibę, spółka ta może być również przedmiotem postępowania wtórnego w innym państwie członkowskim, w którym ma ona swoją siedzibę i w którym ma osobowość prawną.

W przedmiocie pytania drugiego

- 40 Poprzez swoje pytanie drugie sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy art. 29 lit. b) rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że osoba lub organ uprawniony do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego musi mieć miejsce zamieszkania albo siedzibę w państwie członkowskim, w którym wniesiono o wszczęcie tego postępowania, czy też wniosek o wszczęcie tego postępowania może złożyć każdy obywatel, którego wierzytelność powstała w związku z działalnością tego oddziału.
- 41 Spółka Burgo Group i, co do istoty, rządy belgijski i grecki oraz Komisja twierdzą w tej kwestii, że nie jest konieczne, aby wierzyciel wnioskujący o wszczęcie postępowania wtórnego miał miejsce zamieszkania albo siedzibę w państwie członkowskim, w którym znajduje się odnośny oddział, lub by uzasadniał, iż jego wierzytelność powstała w związku z działalnością tego oddziału. Ich zdaniem wymogi te mają zgodnie z art. 3 ust. 4 lit. b) rozporządzenia zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy wniosek o wszczęcie niezależnego postępowania ubocznego jest złożony przed wszczęciem postępowania głównego w innym państwie członkowskim. Natomiast po wszczęciu postępowania głównego przesłanki wszczęcia postępowania wtórnego są co do zasady regulowane przez prawo krajowe państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się odpowiedni oddział dłużnika.
- 42 Druga strona postępowania głównego podnosi tymczasem, że zgodnie z prawem belgijskim wniosek o wszczęcie postępowania wtórnego może zostać skutecznie złożony tylko przez wierzyciela mającego miejsce zamieszkania albo siedzibę w Belgii, a Trybunał nie jest właściwy do dokonywania wykładni przepisów prawa belgijskiego, które jako jedyne mają decydujące znaczenie w postępowaniu głównym.

- 43 Zdaniem rządu niemieckiego w szczególności z celów realizowanych przez rozporządzenie wynika, że o ile to prawo krajowe jest decydujące dla rozstrzygnięcia kwestii kto, poza zarządcą powołanym w postępowaniu głównym, jest uprawniony do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego, o tyle prawo to nie może opierać się na kryterium siedziby lub miejsca zamieszkania w danym państwie członkowskim wierzyciela lub organu występującego z takim wnioskiem.
- 44 Rząd hiszpański dodaje, że jako iż postępowania wtórne nie mają za cel wyłącznie ochrony miejscowych interesów, legitymacja nie może być ograniczona do osób związanych „z miejscem”.
- 45 W kwestii tej należy przypomnieć, że zgodnie z art. 29 lit. b) rozporządzenia poza zarządcą w postępowaniu głównym wniosek o wszczęcie postępowania wtórnego może złożyć „każda inna osoba lub organ uprawniony do zgłoszenia wniosku [o wszczęcie postępowania upadłościowego] zgodnie z prawem państwa członkowskiego, na którego terytorium wnosi się o wszczęcie postępowania wtórnego”. Z przepisu tego jasno więc wynika, że prawo wystąpienia z wnioskiem o wszczęcie postępowania wtórnego należy oceniać w pierwszej kolejności w świetle odnośnego prawa krajowego.
- 46 Niemniej przyjmując przepisy krajowe regulujące kwestię kręgu podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego, państwa członkowskie są – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – zobowiązane czuwać nad tym, aby została zapewniona skuteczność rozporządzenia z punktu widzenia jego celu (zob. podobnie w szczególności wyrok Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 47 Jednakże, po pierwsze, jak wynika z pkt 34 niniejszego wyroku, przepisy rozporządzenia dotyczące prawa wierzyciela do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego mają na celu w szczególności złagodzenie skutków uniwersalnego stosowania prawa państwa członkowskiego, na którego terytorium wszczęto postępowanie główne, zezwalając, pod pewnymi warunkami, na wszczęcie postępowań wtórnych w celu ochrony „różnych interesów”, obejmujących interesy inne aniżeli „miejscow[e] interes[y]”.
- 48 Po drugie, z motywów 17 i 18 oraz z art. 3 ust. 2 i 4 rozporządzenia wynika, że akt ten dokonuje wyraźnego rozróżnienia pomiędzy postępowaniami ubocznymi poprzedzającymi wszczęcie postępowania głównego a postępowaniami wtórnymi. Jednak jedynie w odniesieniu do pierwszego typu postępowań prawo złożenia wniosku o ich wszczęcie jest przyznane jedynie wierzycielom posiadającym miejsce zamieszkania, miejsce zwykłego pobytu lub siedzibę w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się odpowiedni oddział dłużnika lub których wierzytelność powstała w związku z działalnością tego oddziału (zob. podobnie wyrok Zaza Retail, C-112/10, EU:C:2011:743, pkt 30). Z tego wynika a contrario, że ograniczenia te nie mają zastosowania do postępowań wtórnych.
- 49 W końcu jeżeli chodzi dokładniej o możliwość ograniczenia prawa do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego jedynie do miejscowych wierzycieli, należy stwierdzić, że takie ograniczenie zawierałoby rozróżnienie oparte na kryteriach wiążących się z ryzykiem działania ze szkodą głównie dla obywateli innych państw członkowskich, ponieważ nierezydentami są najczęściej cudzoziemcy. Takie rozróżnienie stanowiłoby dyskryminację pośrednią ze względu na przynależność państwową, która – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – jest co do zasady zakazana (zob. w szczególności wyrok Komisja/Włochy, C-388/01, EU:C:2003:30, pkt 14 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 50 Jednakże o ile motyw 17 rozporządzenia przywołuje bezpośrednie uzasadnienie dla przewidzianego w art. 3 ust. 4 lit. b) rozporządzenia uprzywilejowanego traktowania wierzycieli mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się odpowiedni oddział dłużnika lub których wierzytelność powstała w związku z działalnością tego oddziału w kontekście wszczęcia postępowania ubocznego poprzedzającego wszczęcie postępowania głównego,

które to uzasadnienie związane jest z intencją ograniczenia wszczynania niezależnych postępowań ubocznych do absolutnego minimum, o tyle owo uzasadnienie nie jest podnoszone ani też nie może zostać, w oparciu o przepisy rozporządzenia, uwzględnione w odniesieniu do postępowań wtórnych.

51 W świetle powyższego na pytanie drugie należy odpowiedzieć, iż art. 29 lit. b) rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że kwestię kręgu osób lub organów uprawnionych do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego należy oceniać w oparciu o prawo państwa członkowskiego, na którego terytorium wnosi się o wszczęcie tego postępowania. Prawo do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego nie może jednak być ograniczone do samych tylko wierzycieli mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się odpowiedni oddział dłużnika lub których wierzytelność powstała w związku z działalnością tego oddziału.

W przedmiocie pytania trzeciego

52 Poprzez swoje pytanie trzecie sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy wszczęcie postępowania wtórnego względem oddziału, podczas gdy postępowanie główne jest postępowaniem likwidacyjnym, musi być ograniczone przez kryteria celowości pozostawione do oceny sądu państwa członkowskiego, przed którym wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego.

53 Spółka Burgo Group podnosi, że prawo – a nie tylko zwykła możliwość – złożenia wniosku o wszczęcie postępowania wtórnego stanowi korektę ustanowionej przez rozporządzenie zasady uniwersalności upadłości i rozporządzenie to nie przewiduje badania względów celowości przez sąd, do którego wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego.

54 Druga strona postępowania głównego twierdzi natomiast, że wszczęcie postępowania wtórnego stanowi zwykłą możliwość stworzoną sądom i wnioskujący wierzyciel upadłego musi uzasadnić interes we wszczęciu tego postępowania oraz wykazać, że wszczęcie tego postępowania umożliwia mu powołanie się na wyższą kategorię wierzytelności lub na inne uprzywilejowanie.

55 Rząd belgijski przypomina szeroki zakres uznania, z jakiego w kontekście wszczęcia postępowania wtórnego korzysta sąd, do którego wniesiono o wszczęcie takiego postępowania zgodnie z art. 29 rozporządzenia.

56 Rządy niemiecki i grecki przyłączają się co do istoty do stanowiska zajętego przez spółkę Burgo Group. Systematyka i cele przepisów rozporządzenia przemawiają w ich przekonaniu za taką interpretacją, zgodnie z którą odnośny sąd nie może badać kwestii celowości w tym kontekście. Uważają oni w tym względzie, że nie jest decydujące to, czy wszczęte już postępowanie główne jest postępowaniem likwidacyjnym, czy też postępowaniem o charakterze naprawczym.

57 Rząd hiszpański podkreśla, że przeciwnie aniżeli miało to miejsce w sprawie, której dotyczył wyrok Bank Handlowy i Adamiak (EU:C:2012:739, pkt 63), postępowanie główne, którego dotyczy niniejsza sprawa, jest postępowaniem likwidacyjnym. Ponadto w wyroku tym Trybunał odniósł się w jego przekonaniu nie do możliwości wszczęcia postępowania wtórnego, względnie do braku takiej możliwości, lecz jedynie do funkcji sądu po wszczęciu postępowania wtórnego.

58 Komisja wywodzi z wyroku Bank Handlowy i Adamiak (EU:C:2012:739), że rozporządzenie nie zobowiązuje do wszczęcia postępowania wtórnego, lecz przewiduje jedynie możliwość jego wszczęcia. W sytuacji gdy wierzyciel wnoszący o wszczęcie postępowania wtórnego nie zachował terminu na zgłoszenie swojej wierzytelności w postępowaniu głównym, jego interes w zgłoszeniu tej wierzytelności w postępowaniu wtórnym można by uznać, tylko jeżeli nie był on należycie poinformowany, zgodnie z art. 40 rozporządzenia, o wszczęciu postępowania głównego.

- 59 W celu udzielenia odpowiedzi na pytanie trzecie należy tytułem wstępu przypomnieć, że zgodnie z art. 27 rozporządzenia wszczęcie postępowania głównego pozwala wszcząć postępowanie wtórne w innym państwie członkowskim, którego sąd jest właściwy na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia. Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, wszczęcie takiego postępowania jest możliwe zarówno w przypadku, gdy postępowanie główne realizuje cel ochronny, jak i tym bardziej, gdy to ostatnie postępowanie jest postępowaniem likwidacyjnym (zob. podobnie wyrok Bank Handlowy i Adamiak, EU:C:2012:739, pkt 63).
- 60 Ponadto należy przypomnieć, że zgodnie z art. 28 rozporządzenia, jeżeli niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, postępowanie wtórne podlega prawu państwa członkowskiego, na terytorium którego zostaje ono wszczęte.
- 61 W kwestii tej należy podkreślić również, że motyw 12 i art. 27 rozporządzenia ograniczają się do umożliwienia wszczęcia postępowania wtórnego na wniosek osób określonych w art. 29 tego rozporządzenia, nie przyznając jednak wyraźnie właściwym sądom, niezależnie od mającego zastosowanie prawa krajowego, swobodnego uznania w odniesieniu do uwzględniania w tym kontekście względów celowości.
- 62 Ponadto o ile w swoim rozdziale III, zatytułowanym „Wtórne postępowania upadłościowe”, rozporządzenie zawiera co prawda serię przepisów dotyczących w szczególności współpracy pomiędzy zarządcami powołanymi odpowiednio w postępowaniu głównym i, jeśli postępowania takie są w toku, w postępowaniach wtórnych, o tyle nie zawiera ono nawet najmniejszej wskazówki, jeśli chodzi o możliwe kryteria „celowości”, które sąd, do którego wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego, miałby uwzględnić.
- 63 Z tego wynika, że co do zasady w zakresie, w jakim rozporządzenie nie zawiera przepisów nakazujących w pewnych warunkach sądom, do których wniesiono odnośny wniosek, wszczęcie postępowania wtórnego bądź zakazujących im jego wszczęcia, kwestia, czy sąd ten korzysta w tym zakresie ze swobodnego uznania, pozwalającego mu w szczególności na wzięcie pod uwagę względów celowości, należy do zakresu prawa krajowego państwa członkowskiego, na którego terytorium wniesiono o wszczęcie tego postępowania.
- 64 W tym kontekście należy jednakże przypomnieć, po pierwsze, że określając warunki wszczęcia postępowania wtórnego, państwa członkowskie mają obowiązek poszanowania prawa Unii, a w szczególności jego ogólnych zasad oraz przepisów rozporządzenia (zob. podobnie wyrok Deutsche Lufthansa, C-109/09, EU:C:2011:129, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo). Państwa członkowskie nie mogą więc w szczególności przewidzieć warunków wszczęcia postępowania wtórnego, które to warunki różnicowałyby, naruszając zasadę niedyskryminacji, wierzycieli wnioskujących o wszczęcie tego postępowania w zależności od ich miejsca zamieszkania bądź statutowej siedziby.
- 65 Po drugie, sąd, do którego wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego, musi, stosując swoje prawo krajowe, uwzględnić cele realizowane przez możliwość wszczęcia takiego postępowania, przypomniane w pkt 34 niniejszego wyroku.
- 66 Po trzecie, należy podkreślić, że po wszczęciu postępowania wtórnego sąd, który wszczął to postępowanie, musi wziąć pod uwagę cele postępowania głównego oraz uwzględnić systematykę rozporządzenia z poszanowaniem zasady lojalnej współpracy (wyrok Bank Handlowy i Adamiak, EU:C:2012:739, pkt 63).
- 67 W świetle całokształtu powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, iż rozporządzenie należy interpretować w ten sposób, że gdy postępowanie główne jest postępowaniem likwidacyjnym, uwzględnienie kryteriów celowości przez sąd, do którego wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego, należy do zakresu prawa krajowego państwa członkowskiego, na którego terytorium wnosi

się o wszczęcie tego postępowania. Określając warunki wszczęcia tego postępowania, państwa członkowskie mają jednakże obowiązek poszanowania prawa Unii, a w szczególności jego ogólnych zasad oraz przepisów rozporządzenia.

W przedmiocie kosztów

⁶⁸ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 3 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego należy interpretować w ten sposób, że w ramach postawienia spółki w stan likwidacji w innym państwie członkowskim aniżeli państwo, w którym ma ona swoją siedzibę, spółka ta może być również przedmiotem wtórnego postępowania upadłościowego w innym państwie członkowskim, w którym ma ona swoją siedzibę i w którym ma osobowość prawną.**
- 2) **Artykuł 29 lit. b) rozporządzenia nr 1346/2000 należy interpretować w ten sposób, że kwestię kręgu osób lub organów uprawnionych do złożenia wniosku o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego należy oceniać w oparciu o prawo państwa członkowskiego, na którego terytorium wnosi się o wszczęcie tego postępowania. Prawo do złożenia wniosku o wszczęcie wtórnego postępowania upadłościowego nie może jednak być ograniczone do samych tylko wierzycieli mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się odpowiedni oddział dłużnika lub których wierzytelność powstała w związku z działalnością tego oddziału.**
- 3) **Rozporządzenie nr 1346/2000 należy interpretować w ten sposób, że gdy główne postępowanie upadłościowe jest postępowaniem likwidacyjnym, uwzględnienie kryteriów celowości przez sąd, do którego wniesiono o wszczęcie postępowania wtórnego, należy do zakresu prawa krajowego państwa członkowskiego, na którego terytorium wnosi się o wszczęcie tego postępowania. Określając warunki wszczęcia tego postępowania, państwa członkowskie mają jednakże obowiązek poszanowania prawa Unii, a w szczególności jego ogólnych zasad oraz przepisów rozporządzenia nr 1346/2000.**

Podpisy